

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Ud fra ønsket om at øge den grønlandske befolknings muligheder for at øve indflydelse på den samfundsmæssige udvikling i Grønland, nedsatte ministeren for Grønland i oktober måned 1970 et udvalg med den opgave at undersøge, hvilke af de nuværende statsopgaver i Grønland der kunne overdrages til Grønlands landsråd og de grønlandske kommunalbestyrelses ansvarsområde, under hvilke former der kunne ydes statstilskud til opgavernes løsning, samt i hvilken rækkefølge opgaverne kunne overføres. Udvalget skulle herudover overveje de administrative problemer i forbindelse med en ændret opgavefordeling, herunder specielt spørgsmålet om en eventuel opdeling af den under kæmnervæsenet etablerede administration i en statslig og en kommunal organisation. Endelig skulle udvalget undersøge nødvendigheden af eventuelt at indføre udligningsordninger mellem mere og mindre velstillede kommuner.

Udvalget afgav den 8. januar 1974 betænkning til ministeren for Grønland.

I betænkningen går udvalget ind for, at en række af de nuværende statsopgaver i Grønland i de kommende år overdrages til de lokale folkevalgte forsamlinger i det væsentlige således, at der i forbindelse med en opgaves overførsel ydes et statstilskud svarende til statens besparelse ved opgavens overførsel. Udvalget har ved udformningen af sine forslag lagt afgørende vægt på, at kompetence og økonomisk ansvar kædes sammen, således at det politiske organ, der har ansvaret for en opgaves løsning også, helt eller eventuelt delvis, bærer udgifterne herved. Ved udformningen af de foreslåede tilskudsordninger har udvalget lagt vægt på, at der ikke sker en for stærk belastning af de offentlige grønlandske kasser, hvis indtægter også efter indførelsen af indkomstskat til kommunerne pr. 1. januar 1975 vil være forholdsvis beskedne. Tilskuddene foreslås i vidt omfang ydet efter objektive kriterier — folketal, vejareal, antal skoleelever — således at der tages hensyn til forskelle i kommunernes formodede udgiftsbehov samtidig med, at tilskuddet er neutralt i forhold til kommunalbestyrelsens dispositioner. Da det må forudses, at enkelte kommuner, navnlig kommuner i yderdistrikterne i Grønland, vil kunne få specielle økonomiske problemer som følge af den ændrede byrde- og opgavefordeling, er udvalget af den opfattelse, at der ligesom i Danmark bør være mulighed for efter konkret ansøgning at

bevilge et tilskud til sådanne særligt vanskeligt stillede kommuner.

Som 1. etape i byrde- og opgavefordelingsreformen mellem staten, landsrådet og kommunalbestyrelserne i Grønland foreslår udvalget, at der pr. 1. januar 1975 gennemføres nyordninger inden for følgende områder:

- a) Arbejds- og socialvæsenet.
- b) Det kommunaltekniske område.
- c) El- og vandforsyning i byggerne.

Ad a. Med hensyn til opgavefordelingen inden for arbejds- og socialvæsenet foreslår udvalget, at drift og anlæg af institutioner, der betjener befolkningen i den enkelte kommune, samt omsorgen for plejepatienter henlægges til kommunalbestyrelserne, ligesom personalet på arbejdsmarkedskontorerne i Grønland foreslås overført til kommunal ansættelse. Endvidere foreslås det, at fastsættelsen af regler om børnetilskud i Grønland henlægges til landsrådet, således at landsrådet samtidig inddrages i finansieringen af børnetilskuddene. Der henvises herom til det samtidig hermed fremsatte forslag til lov om ophævelse af lov om børnetilskud i Grønland.

Hvad angår byrdefordelingen inden for arbejds- og socialvæsenet foreslår udvalget, at kommunerne inddrages i finansieringen af ydelser, der stilles til rådighed af kommunerne, eller som kan erstatte kommunale ydelser således, at kommunerne afholder 30 pct. af udgifterne, medens landskassen refunderer 30 pct. og staten 40 pct. I forbindelse hermed foreslås indført takstbetaling for kommunernes anbringelse af personer på landsdækkende institutioner i Grønland og på særfororgsinstitutioner m. v. i Danmark. Hvor der er tale om udgifter til ydelser, hvis udformning og omfang kommunerne er uden væsentlig indflydelse på, og som ikke kan erstatte kommunale ydelser, foreslås finansieringen delt mellem landsrådet og staten således, at der ydes 40 pcts. statsrefusion til landsrådet. Udgifterne til arbejds- og socialdirektoratet i Godthåb foreslås afholdt fuldt ud af landsrådet.

Ad b. Udvalget foreslår, at kommunerne får mulighed for at etablere en kommunal teknisk administration, idet kommunerne samtidig skal overtage byplanlægning, driften af veje i byerne, overfladeafvanding og terrænpleje. Ordningen bør efter udvalgets opfattelse være gennemført i alle kommuner senest den 1. januar 1978.